

Eleştirmen Sezer Tansuğ geride yüzlerce yazı, yirmiye yakın kitap bıraktı

Önce sanat tarihçisi, sonra eleştirmen

Kültür Servisi - Türkiye'nin sanat ortamına eleştirmenliği ve eğitimciliğiyle otuz yılı aşkın süre emek veren **Sezer Tansuğ**, sessiz sedasız ayrıldı aramızdan... Geride, dergilerde ve sergi kataloglarında yazdığı yüzlerce yazı ile resim, heykel, mimarlık, sinema gibi alanlarda sayıları onu aşan kitapları kaldı. "**İnsan ve Sanat**", "**Sanatın Görsel Dili**", "**Sanata Yaklaşım**", "**Şenlikname Düzeni**", "**Karşıtı Aramak**", "**Çağdaş Türk Sanatı**", "**Türk Resminde Yeni Dönem**" gibi kitaplarında özgün bakış açısıyla Türkiye'de sanatsal oluşumları, eğilimleri ve tartışmaları irdeleyen Sezer Tansuğ, sanat ortamının en üretken kalemlerinden biriydi.

İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü mezunu olan Sezer Tansuğ, kendisini önce sanat tarihçisi, sonra eleştirmen olarak nitelendiriyordu. İstanbul Üniversitesi sanat tarihi bölümü asistanlığından sonra 1960-74 arasında Ayasofya müzesinde uzmanlık yaptı. 1977-79 arasında da Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, 1979-81 arasında da İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Remzi Kitabevi'nce yayımlanan "**Çağdaş Türk Sanatı**" kitabı başta olmak üzere, Türkiye'de güncel sanatı belgelemek adına öncü bir etkinlik gösteren Tansuğ, sanat dergilerinde ve kataloglarda son otuz yılın sanat etkinliklerine dair yazdığı yazılarla da bu alanda duyulan yazılı belge eksikliğine katkıda bulunmuş oldu. Başta resim olmak üzere mimarlık, heykel, seramik, grafik sanatlar ve endüstri tasarımı dallarında Türkiye'deki gelişmeleri ortaya koyan "**Çağdaş Türk Sanatı**" kitabı, ileride yapılacak çalışmalar için önemli bir kaynak oluşturuyor.

Çeşitli kurumlarında sanat alanında eğitimcilik de yapan Sezer Tansuğ, eğitimciliğini "**öğrencilik eğiliminin bir uzantısı**"

Tansuğ'un cenazesi bugün

İstanbul Haber Servisi - Geçen salı günü vefat eden ve sanat dünyasında büyük üzüntü yaratan eleştirmen ve eğitimci Sezer Tansuğ'un cenazesi bugün kaldırılacak. Tansuğ için ilk tören saat 10.30'da Mimar Sinan Üniversitesi'nde düzenlenecek. Tansuğ, Ortaköy Mecidiye Camii'nde kılınacak öğle namazının ardından toprağa verilecek.

Sezer Tansuğ, kendisini önce sanat tarihçisi, sonra eleştirmen olarak nitelendiriyordu. Sanat tarihçiliğinin eleştirel bir zekâ ve düşünceden yoksun olamayacağına inanan Tansuğ, iddialı olduğu bu alanda özgün bakış açısını ortaya koymaktan hiç çekinmedi.

sayıyordu. Ders notlarını, kapsamını genişleterek folk sanatı, popüler sanat, yüksek ve seçkin sanat gibi konuları ele aldığı "**İnsan ve Sanat**", sanatın temel sorunları ve sanata bakış açılarını, sinema sanatının gelişme sürecini araştırdığı "**Sanatın Görsel Dili**" gibi kitapları dönüştüren Tansuğ, bu gibi kitaplarında eğitim alanında ki "**ezberciliğe**" tepkisini dile getiriyor ve "**gençlerin sanat konularında ezberciliği değil, düşünce ve irdeleme çabalarını uyarmayı**" amaçlıyordu.

Sanat eleştirilerinde kendine özgü bir

üslup kullanan ve "**zor anlaşılır**" olduğu gerekçesiyle eleştirilen Sezer Tansuğ, **Feriha Büyüknal** ile 1988 yılında yaptığı söyleşide "**Kolayca anlaşılır olmak bayağılığın hiçbir zaman itibar etmem. Kolay anlaşılır bulduğunuz cümlelerin arkasında da anlaşılması zor sorular olabilir. Benim kolay anlaşılır olmak gibi bir mecburiyetim hiçbir zaman olmamıştır. Anlaşılabilir mi? Hiç umurumda değil. Düşüncenin kısa bir cümle ya da uzun karmaşık bir cümleyle anlatılması bazı koşullar gereğidir. Fakat bununla esas tavır değişmez ol-**

maz" demişti.

Sanat tarihçiliğinin eleştirel bir zekâ ve düşünceden yoksun olamayacağına inanan Sezer Tansuğ, iddialı olduğu bu alanda özgün bakış açısını ortaya koymaktan hiç çekinmedi: "**Eğer sanat tarihi gündelik duyuş ve düşünceden, yaşamdan, coşkudan uzak kuru bir deskriptif katalog bilimciliği değilse, bu alanda da benden iyisini bulamazsınız.**" Eleştirilerinde kişisel eğilimi ön plana çıkaran Tansuğ, "**eleştirmeci yazar olarak yaklaşımın kendi özel koşullarıma bağlıdır**" diyor. eleştirmenle sanatçı arasında özel bir bağ bulunduğunu savunuyordu: "**Eleştirmenle sanatçı arasında paylaşılan bazı duyarlılık ilişkileri, hatta bazı dostluk ilişkileri vardır. Bu ilişkiler içine insanların birbirlerine madde ve manevi yönden destek olmaları da girer. Bakın, bir sanatçının duyarlılık ve yetenek kalitesi bende yakın, sıcak bir dost, bir arkadaş canlılığı yaratabilmesi onandır. İşte size canlı bir kriter. Benim çok iyi dostum, arkadaşım olmayan bir sanatçı, iyi bir sanatçı değildir. Ben bunu kendi kuşağım içinde sınamdım ve değerlendirmede bunu ölçüt saydım. Ve inanın hiç yanılmadım.**"

Sezer Tansuğ'un Türkiye'de resim sanatının 1950'li yıllardan sonraki gelişimini irdelediği "**Türk Resminde Yeni Dönem**" bulunuyor.

Belli bir sorumluluk bilinciyle Türk sanatının yıllardır takvimini tutan çalışmalarlarıyla geleceğin araştırmalarına katkı sağlayan Sezer Tansuğ, "**Sanat araştırmacısı bugünkü kendi toplumunun diyalektik gelişme doğrultusunda kavrayarak bütüncül bir görüşe ulaşabilmişse, kişisel gözlemlerde özelliği düşmekten korkmamalıdır. Sanatın o kıvrak, ele avuca sığmaz karmaşıklıkta tarihsel uğrak noktalarını yakalayabilmek, ancak bireysel duyarlılığın ince sezgileriyle mümkündür**" diyordu.

'Kendine özgü bir kişilikti...'

ÖMER ULUÇ

Çok özel bir kişiydi. Değişik bir görüşe, büyük bir sevgiye sahipti. Alışılmış düşüncelere karşı bir tavır vardı. Ne denli ilginç biri olduğu zaman geçtikçe anlaşılacak.

NUR KOÇAK

Bir ölümün ardından ne söylenir ki... Çok acılı bir olay, sanat tarihimiz adına önemli bir kayıp. Kendine özgü bir kişilikti. Yazdıkları zaman içinde değerlendirilecektir. Ona benzer bir sanat tarihçisi yoktu.

YAŞI BARAZ

Sezer Tansuğ göçmen bir ailenin çocuğuydu. Baba tarafı 1876 yılında Bulgaristan'dan, anne tarafı 1918'de Makedonya'dan

Anadolu'ya gelmişti. Babası, bir subaydı. Tansuğ 1930'da Erzurum'da doğdu ve İstanbul'a yerleştikleri 1943 yılına dek babasının işi nedeniyle Anadolu'da kaldı. İÜ Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun oldu. **Arif Müfit Mansel, Mazhar Şevket İpşiroğlu, Oktay Aslanapa, Semavi Eyice** gibi önemli hocalarla, Alman sanat tarihçisi **Kurt Erdman**'la çalıştı. Daha sonra Türk-İslam sanatı, Bizans sanatı, Avrupa sanatı ve klasik arkeoloji (Yunan ve Roma) alanlarında sertifika aldı. Bu büyük donanımıyla, sanat eleştirmenleri arasında çok ayrıcalıklı bir yere sahipti. Türk plastik sanatı ve resmiyle ilgilendi. Gerilimli üslubuyla, ele aldığı konuyu

gündeme getirmek gibi bir başarısı vardı. Çok idealist bir kişiliğe sahipti. İlk yazısını 25 yaşındayken **Yüksel Arslan**'ın sergisi üzerine Yenilik dergisinde yazdı. **Yelken, Yeditepe, Değişim, Sanat Çevresi, Argos, Gergedan, Papirüs, Mimarlık ve Sanat, Türkiye Defteri ve Yeni Dergi**'de yazıları yayımlandı. Bugün eğitimde de kullanılan 20 dolayında kitap verdi. 1964-65 yılları arasında Amerika'da müzecilik ve taksidermi üzerine incelemelerde bulundu. Sezer ve ben 1967 yılında tanıştık. **Cihat Burak, Yüksel Arslan, Burhan Doğançay ve Ömer Uluç** en sevdiği ressamlardandı. Geleneksel kültürü çağdaş bir biçimde yorumladıkları için onların resmini severdi.

